

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti, začetem na pobudo Veronike Mustar iz Dobrepolja, na seji dne 9. junija 2005

o d l o č i l o :

1. Člen 6 Odloka o kategorizaciji občinskih cest v Občini Dobrepolje (Uradni list RS, št. 64/2000) je, kolikor pod zaporedno številko 52 opredeljuje javno pot z oznakami 565 55 1 C JP 541 Kompolje (h. št. 60 – h. št. 42) v dolžini 300 metrov, v neskladju z Ustavo.

2. Občina Dobrepolje mora neskladje iz prejšnje točke odpraviti v roku šestih mesecev od objave te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije tako, da s pobudnico sklene pravni posel za pridobitev zemljišča oziroma v istem roku začne postopek razlastitve ali v skladu z zakonom izpelje postopek za ukinitvev javne poti.

O b r a z l o ž i t e v

A)

1. Pobudnica izpodbija 6. člen Odloka o kategorizaciji občinskih cest v Občini Dobrepolje (v nadaljevanju Odlok), kolikor pod zaporedno številko 52 kategorizira javno pot z oznakami 565 551 C JP 541 Kompolje (h. št. 60 – h. št. 42) v dolžini 300 metrov. Del te javne poti v dolžini 94 metrov naj bi namreč vodil preko njenega dvorišča, ki je na parc. št. 3 k.o. Kompolje. O morebitni razlastitvi svojega zemljišča naj ne bi bila obveščena, niti ni zanj prejela odškodnine. Meni, da je Občina ravnala samovoljno, saj za kategorizacijo javne poti na njenem dvorišču ni imela pravne podlage.

2. Občina odgovarja, da izpodbijana določba Odloka nima razlastitvenega učinka, zato ne posega v lastninsko pravico pobudnice, torej tudi ne v njeno pravico do posesti na spornem zemljišču. Javna pot naj bi bila kategorizirana na podlagi 3. člena Zakona o javnih cestah (Uradni list RS, št. 29/97 in nasl. – v nadaljevanju ZJC), meril za kategorizacijo javnih cest in prostorskega plana Občine. Zemljišče, na katerem je ta javna pot, naj bi imelo status javnega dobra, na katerem ima pobudnica lastninsko pravico, ki je sicer res ne more povsem izvrševati. Vendar naj Zakon o stavbnih zemljiščih (Uradni list RS, št. 44/97 in nasl. – v nadaljevanju ZSZ) ne bi nalagal, da je treba po ugotovitvi, da je na zemljišču javna cesta, zoper lastnico tega zemljišča uvesti razlastitev. Občina dodaja, da pobudnica ni pojasnila, da se je sama strinjala s tem, da je njena pravna prednica sporno pot tudi asfaltirala.

B)

3. Pobudnica je priložila izpisek iz zemljiške knjige, iz katerega izhaja, da je lastnica zemljišča, po katerem poteka del javne poti, kategorizirane z izpodbijano določbo Odloka, zato izkazuje pravni interes. Ustavno sodišče je pobudo sprejelo in glede na izpolnjene pogoje iz četrtega odstavka 26. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – v nadaljevanju ZUstS) nadaljevalo z odločanjem o stvari sami.

4. Odlok določa občinske ceste po njihovih kategorijah in namenu uporabe glede na vrsto cestnega prometa, ki ga prevzemajo (1. člen). V 6. členu med javne poti v naseljih in med naselji pod zaporedno številko 52 opredeljuje javno pot z oznakami 565 55 1 C JP 541 Kompolje (h. št. 60 – h. št. 42) v dolžini 300 metrov. Del te poti (v približni dolžini 94 metrov) leži na zemljišču, ki je v lasti pobudnice.

5. Ustava v 69. členu določa, da je razlastitev (odvzem ali omejitev lastninske pravice v javno korist) mogoča le proti nadomestilu v naravi ali proti odškodnini in pod pogoji, ki jih določa zakon. S tem členom Ustava zaradi zagotovitve javne koristi kljub ustavnopravnemu varstvu lastninske pravice, ki jo zagotavlja 33. člen Ustave, omogoča odvzem ali omejitev lastninske pravice na nepremičnini. Pri razlastitvi gre torej za poseg v lastninsko pravico v postopku, ki ga je v času uveljavitve Odloka urejal ZSZ in ga sedaj predpisuje Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 110/02 – v nadaljevanju ZUreP-1). Gre za postopek, v katerem se za konkreten primer ugotovi, ali so izpolnjeni zakonski pogoji za razlastitev, in v katerem so zagotovljeni tudi sodno varstvo ter nadomestilo v naravi ali odškodnina.

6. Pojem in status javnih cest ureja 2. člen ZJC. Javne ceste so prometne površine splošnega pomena za cestni promet, ki jih lahko vsak prosto uporablja na način in pod pogoji, določenimi s predpisi, ki urejajo javne ceste in varnost prometa na njih. V prvem odstavku 3. člena ZJC je določeno, da so državne ceste v lasti Republike Slovenije, občinske pa v lasti občine.

7. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-87/91 z dne 28. 1. 1993 (Uradni list RS, št. 8/93, in OdlUS II, 10) odločilo, da podzakonski akt o razglasitvi javne poti ne more imeti razlastitvenega učinka za zemljišča, na katerih je ta pot, ker je to v neskladju s 33. členom Ustave. Takšen učinek sta povzročali določbi 137. člena Zakona o zemljiški knjigi (Uradni list RS, št. 33/95 – ZZK) in 85. člena ZJC, ki ju je Ustavno sodišče razveljavilo z odločbo št. U-I-224/00 z dne 9. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 50/02, in OdlUS XI, 73). Po navedenih določbah bi država ali občina zaradi dejstva, da je bilo zemljišče uporabljeno za cesto, z vpisom javnega dobra (ceste) v zemljiško knjigo postali lastnici teh zemljišč, čeprav jih pred tem nista pridobili s pravnim poslom ali po zakonito izvedenem razlastitvenem postopku. Kategorizacija javnih cest na zemljiščih v zasebni lasti torej sama po sebi ne more povzročiti prenosa lastninske pravice na teh zemljiščih. Ustavno sodišče je v odločbi št. U-I-387/02 z dne 20. 5. 2004 (Uradni list RS, št. 62/04, in OdlUS XIII, 36) tudi presodilo, da Občina po ugotovitvi, da je posamezna javna cesta grajena na zemljišču, ki je v zasebni lasti, zgolj zaradi tega ne sme opustiti njene kategorizacije, ker je dolžna spoštovati predpisana merila za kategorizacijo javnih cest. V primeru, da cesta izpolnjuje ta merila, je Občina dolžna cesto ustrezno kategorizirati in s pravnim poslom ali po zakonito izvedenem razlastitvenem postopku pridobiti zemljišče, na katerem je cesta zgrajena.

8. V obravnavanem primeru Občina s pobudnico ni sklenila pravnega posla za pridobitev zemljišča. Zoper njo tudi ni bil izveden postopek razlastitve. Zato je 6. člen Odloka v izpodbijanem delu v neskladju z 69. členom Ustave. Ker 6. člen Odloka v tem delu nedopustno posega v lastninsko pravico, je v neskladju tudi s 33. členom Ustave.

9. Glede na navedeno v 7. točki obrazložitve gre za primer iz 48. člena ZUstS. Kadar Ustavno sodišče izda ugotovitveno odločbo, določi organu, ki je izdal protiustaven oziroma nezakonit predpis, rok, v katerem mora ugotovljeno neustavnost oziroma nezakonitost odpraviti. Izpodbijana določba Odloka je v neskladju z Ustavo, ker je Občina opustila dolžno ravnanje. Zato je Ustavno sodišče na podlagi drugega odstavka 48. člena v povezavi z drugim odstavkom 40. člena ZUstS naložilo Občini, naj v roku šestih mesecev s pobudnico sklene pravni posel za pridobitev zemljišča oziroma v istem roku začne razlastitveni postopek ali pa v primeru ugotovitve, da cesta ne izpolnjuje pogojev za kategorizacijo, v skladu z ZJC izpelje postopek za ukinitvev javne ceste.

C)

10. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 48. člena in drugega odstavka 40. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Janez Čebulj ter sodnice in sodniki dr.

Zvonko Fišer, Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan, dr. Ciril Ribičič, dr. Mirjam Škrk in dr. Dragica Wedam Lukić. Odločbo je sprejelo soglasno.

Št. U-I-21/04-7
Ljubljana, dne 9. junija 2005.

Predsednik

dr. Janez Čebulj l. r.